

Okyanus akıntıları

Gökyüzünde çakan şimşekler, şiddetle yağan yağmur, kar, hızla esen rüzgarlar veya açık bulutsuz sıcak bir hava... Tüm bunlar, gezegenimizde görülen iklim olaylarıyla ilgilidir. Yeryüzünde iklimin ortaya koyduğu belirgin bir özellik ise çeşitliliktir. Bu çeşitliliğin dayandığı çok sayıda faktör vardır: Dünyanın şekli, yörüngesi, yükselti, bakı, kara ve denizlerin dağılışı, denize olan yakınlık ve uzaklık, rüzgarlar, okyanus akıntıları bunlardan bazılarıdır. Çok sayıda etkiye dayanan iklim olaylarının bu şekilde çeşitli yaratılması, Yüce Allah'ın üstün yaratışıdır. Okyanus akıntıları, sınırlı su kütesinin belirli bir yönde hareketi olarak tanımlanır. Alçak ve yüksek enlemlerde genellikle doğu veya batı yönlü olan akıntılar, buldukları enlemin sıcaklığına uygun olarak sıcak ve soğuk su akıntıları biçimindedir. Yüce Allah sıcak ve soğuk su akıntılarını insanların öğüt alıp düşünmesi için birçok ilim ve hikmetle kuşatmıştır. Bu hikmetlerin bir bölümünü şu şekilde sıralayabiliriz.

İklimde Değişikliğe Yol Açarlar

Sıcak akıntılar, sıcak bölgeden, daha az sıcak olan bölgelere ilerleyerek oradaki ısıyı yükseltirler. Örneğin Japonya'da Kuro Şiyo sıcak su akıntısının etkisi ile kışlar, bulunduğu enleme göre olması gerektiğinden daha ılık ve nemlidir, yöre bu iklim sayesinde zengin bir doğal bitki örtüsüne sahiptir.

Golfstream sıcak su akıntısı ile Norveç yer aldığı enlem dairesine göre daha ılık ve bol yağışlı kışlara sahiptir ve Arktik daire çevresinde yer almasına rağmen kıyılarında deniz buz tutmaz. Aynı biçimde İngiltere'de sıcaklıklar bulunan enlem için beklenmeyecek ölçüde yüksektir.

Soğuk akıntıların bir kısmı ise soğuk bölgelerden veya yüzeye çıkan soğuk dip sularından kaynaklanırlar ve su sıcaklığı 15° olmasına rağmen buldukları sıcak enlemlerde soğuk akıntı olarak hissedilirler. Bu nedenle sıcaklığı düşürürler ve havanın bunaltıcı etkisini azaltırlar. Örneğin sıcak Afrika'nın Namibya kıyıları boyunca kuzeye akan Benguala soğuksu akıntısı ısının önemli ölçüde düşmesine neden olurken, benzer etki Fas kıyıları boyunca Kanarya, Güney Amerika'da Peru'da ise Humbolt soğuksu akıntısına bağlı olarak meydana gelir.

Kıyı Çöllerinin Oluşumunda Rol Oynarlar

Kıtaların batısında yer alan kıyı çöllerinin ortaya çıkış nedeni soğuk okyanus akıntılarıdır. (Afrika'nın güneybatısındaki Benguela Akıntısı ile Namib çölü, Güney Amerika'nın batısındaki Humboldt Akıntısı ile Atacama çölü.) Ancak bu çöl tipi kıtaların iç kısmında yer alan çok kurak ve sıcaklık değişimi yüksek olan kıta çöllerinden farklıdır. Çünkü bu tip çölde havanın nemi yüksektir, sıcaklık iniş ve çıkışı ise önemsizdir. Bu durum zayıf bir ot örtüsünün gelişmesine olanak vererek hayvanların otlatılmasını mümkün kılar.

Yağışların Düzenlenmesini Sağlarlar

Soğuk su akıntılarının etkili olduğu sahalarda bu akıntılar hava kütlelerinin soğumasına yol açarak, bu kütlelerin sıcak kara alanı üzerinden geçerken yoğunlaşmasına ve yağmurun yağmasına engel olurlar. Bu biçimde kıyı kesimlerde sisli, bulutlu, serin günler oluştururken, nem yüklü hava kütlelerinin kıtaların iç kısımlarına ilerleyerek yağış bırakmasına neden olurlar.

Biyolojik Çeşitliliği Artırırlar

Su akıntıları denizlerde besin ve oksijen taşırlar. Akıntıların beraberinde getirdiği planktonlar, beslenme potansiyelini dolayısı ile balık çeşitliliğini artırmaktadır. Ayrıca bu balıklarla geçiren deniz kuşlarının türü ve sayısı da çevre adalarda artmıştır (Örneğin, Meksika Yukatan yarımadası-Küba arasındaki boğazda. Yer yer 800 m derinliğe kadar etkili olabilen ve Mississippi nehrinden daha fazla su taşıdığı hesaplanan Gulf Stream akıntıları ile Humbolt soğuk su akıntısı bu durumda büyük rol oynar.)

Deniz algleri ve bazı otsu deniz bitkileri, uzun süre su geçirmeden 1.600 km. yüzebileen diasporlar ve çeşitli bitki tohumları dünyanın farklı bölgelerine yine akıntılar yoluyla taşınırlar. Aynı biçimde soğuk su akıntılarının etkisi ile daha alçak enlemlere ulaşma olanağı bulan buzulların üzerine yapışmış olan bitki tohumları daha uzak alanlara yayılırlar.

İnsanların Beslenmelerine Katkı Sağlarlar

Yüce Allah'ın Rezzak sıfatı bu akıntılara bağlı olarak ekonomik kullanımların çeşitlenmesi ile de tecelli eder. Nitekim Mozambik sıcak su akıntısının etkisi ile şeker kamışı çok daha aşağı enlemlerde yetişebilmekte, suların beraberinde taşıdığı organizmalarla beslenen balık sayısı ve tür çeşidinin artması, balıkçılık ekonomisini geliştirmektedir.

Soğuk su akıntısının etkisindeki Peru kıyılarında yağış görülmez, ancak kış ayları boyunca devamlı bulutlar "Loma" adını verilen bir ot örtüsünün oluşmasına olanak verir. Bu ot örtüsü hayvancılığın gelişmesini sağlamıştır.

Peru sahillerindeki adalarda soğuk su akıntısının oluşturduğu besin zincirine bağlı olarak deniz kuşlarının çevre adalara bıraktığı Guana adı verilen doğal gübre azot, fosfor ve potasyum bakımından zengindir ve 19. yüzyıldan beri tabakalar halinde çıkarılarak yakın konumdaki ülkelerin önemli bir geçim kaynağı olmuştur.

Gemilerin Hızlarını ve Rotalarını Kontrol Eder

Akıntılar gemilerin seyirinde, akıntı yönünde hareket edildiğinde hızın artmasına yardımcı, aksi durumda engelleyici rol oynayabilir. Polar akıntılar orta enlemlere buz taşıdıklarından bu bölgeler seyir bakımından tehlikelidir. Sıcak ve soğuk akıntılarının karşılaştıkları yerlerde deniz (girdap, dalga) çok değişkendir. Buralarda oluşan sis de deniz ulaşımında tehlike oluşturur. (Harun Yahya, Kuran Mucizeleri)

Yeryüzünde Okyanus Akıntılarının Dünyadaki Hassas Dengelere Etkisi

- Akıntılarda meydana gelecek bir değişiklik sonucunda, denizlerde ısı farklılıkları çok ani olur, oksijen ve tuz oranı değişirdi. Bu durum balık ve diğer deniz canlılarının ölümüne neden olurdu.

"23 Temmuz 1958'de okyanus araştırmaları gemisi "Sivastopol" tam hızla Danimarka Boğazı'ndan geçmekteydi. Birden gemidekiler inanılmaz bir manzara gördüler:

Dalgalar göz alabildiğine bembeyaz olmuştu. Deniz milyonlarca balık ölüsü ile kaplanmış bulunuyordu. Balıkların bir sıcaklık farkı sonucu öldükleri anlaşıldı.”

“1967 Haziranı'nda, içinde balık kaynaşan Porto Rico batısındaki lagünde, sıcaklık 35⁰C'a çıktı ve tuz miktarı, %0.43'e yükseldi. Suda erimiş oksijen o kadar azaldı ki, balıklar, yengeçler ve karidesler öldüler”

- Aynı şekilde akıntıların hassas dengesi bozulsa iklimde anormallikler ortaya çıkardı. Yoğun sisler ve şiddetli yağışların getirdiği seller, ölümcül kazalara yol açabilirdi.

“Londra sislerinin en ölümcülü ve unutulmazı Aralık 1952'de meydana geldi. 5 Aralık'ta rüzgarların dinmesiyle sis oluşmaya başladı. Bundan sonraki 3 gün boyunca sis yoğunlaştı, belli bir zaman sonra görüş mesafesi birkaç metreye kadar indi. Trafik tamamen durdu ve birçok kaza meydana geldi. Cahil halk, nemle mücadele etmek için gerekenden daha çok miktarda evlerini ısıttı. Bu da daha çok kömür tozu ve sülfür dioksit üretti-havayı daha fazla zehirledi ve sisin yoğunlaşmasına sebep oldu. Bu sis ve hava kirliliği yüzünden yalnız Londra bölgesinde toplam olarak 4.000 ölüm gerçekleşti”

“Peru kıyılarında nadiren Aralık ve Mart arasında ekvatorun kuzeyinden gelen sıcak su akıntıları güneye doğru yollarına devam ederler ve sıcak nemli havanın kıyıları üzerine gelmesini sağlayarak, sellere yol açar, evleri, yolları tahrip eder, hatta denizdeki canlıları, balık göçünü, deniz kuşlarını da etkileyerek çevresel felaketlere neden olurlar.”

- Akıntıların değişimi sonucunda iklimsel engeller oluşurdu. Ilıman bölge bitkileri soğuk alanlara veya tropikal bitkiler mutedil alanlara bugünkü kadar sokulamaz, tür zenginliği, tarım alanlarının sınırları, dolayısıyla insanların yaşam alanı bu kadar geniş olmazdı.

Sıcak ve soğuk su akıntılarının tam olması gerektiği yerde havayı ısıtması, tam olması gereken yerde iklimi serinletmesi, Dünya üzerindeki insanlara yaşam alanı oluşturması Allah'ın üstün ilminin ve sonsuz mükemmellikteki yaratışının delillerindendir.

Kaynaklar:

- Akman Y. Biyocoğrafya, Palme yayınları, Ankara, 1993
- Gözenç S. Orta Ve Güney Amerika Ülkeler Coğrafyası, İ.Ü.Edebiyat Fakültesi, yayınları No: 3744, İstanbul, 1993,
- Gözenç S. Afrika Ülkeler Coğrafyası, İ.Ü.Edebiyat Fakültesi, yayınları No:3913, İstanbul 1995

<https://www.harunyahya.info/makaleler/okyanus-akintilari>